

سمینار آموزشی

استادارو، فرآیندهای جدید استاداروسازی و تأثیر آنها در مهندسازی پارانه ها و
اصلاح الگوی مصرف، نقش و اهمیت استاداروسازی در جامعه و مشاغل

تهیه و تنظیم: مهندس ینا شریعتی فر

مسؤل آموزش، تدوین و تحقیقات و تهیه صلاحیت

اداره کل استادارو و تحقیقات صنعتی استان اصفهان

- عنوان و نام پدیدآور : استاندارد، فرآیندهای جدید استانداردسازی و تاثیر آنها در هدفمندسازی یارانه ها و اصلاح الگوی مصرف، نقش و اهمیت استانداردسازی در جامعه و مشاغل / تالیف واحد آموزش اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان اصفهان.
- مشخصات نشر : اصفهان: اندیشه گستر، ۱۳۹۰.
- مشخصات ظاهری : ۶۸ ص: ۲۲ x ۲۹ س.م.
- شابک : 978-600-5315-15-8
- موضوع : موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران. اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان اصفهان
- موضوع : استاندارد -- ایران
- موضوع : کالاها -- ایران -- استانداردها
- شناسه افزوده : موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران. اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان اصفهان. واحد آموزش
- رده بندی کنگره : ۵۹/۲۲ / الف۹ الف ۵ ۱۳۹۰
- رده بندی دیویی : ۳۸۹/۶۰۹۵۵
- شماره کتابشناسی ملی : ۴۳۵۰۰۴۲

استاندارد، فرآیندهای جدید استانداردسازی و تاثیر آنها در هدفمندسازی یارانه ها و اصلاح الگوی مصرف، نقش و اهمیت استانداردسازی در جامعه و مشاغل

تالیف : واحد آموزش اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان اصفهان

ناشر : اندیشه گستر

تیراژ : ۵۰۰۰ جلد

قطع : رحلی

تعداد صفحات : ۶۸ صفحه

نوبت چاپ : چاپ اول ۱۳۹۰

شابک : ۸- ۱۵- ۵۳۱۵- ۶۰۰- ۹۷۸

۵	مقدمه
۷	مفاهیم استاندارد و استاندارد کردن
۷	تعریف استاندارد
۸	سازمان بین المللی استاندارد (ISO)
۸	موقعیت سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران در سازمان ISO
۹	جدیدترین تعریف استاندارد کردن
۹	تاریخچه و معرفی سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
۱۰	ارکان سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
۱۱	وظایف و ماموریت‌های سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
۱۱	مرجعیت‌های قانونی سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
۱۱	راهنماهای سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
۱۲	انواع استانداردهای بین المللی سیستمهای مدیریت کیفیت
۱۳	نقش سازمان استاندارد در حمایت از اصل ۴۴ قانون اساسی و لایحه خصوصی سازی
۱۴	موارد تفویض اختیار شده توسط سازمان به شرکتهای خصوصی
۱۶	آیا استاندارد صرفاً برای محصولات مطرح است ؟
۱۶	جنبه های مختلف استاندارد و ضرورت توجه به آن
۱۹	ضرورت استاندارد سازی و افزایش بهره وری
۱۹	تولید کنندگان داخلی در خط مقدم اصلاح الگوی مصرف
۲۰	نقش اصلاح الگوی مصرف در توسعه کشور
۲۰	ترویج استاندارد راهی برای افزایش آگاهی مصرف کننده و ایجاد انگیزه در تولید کننده
۲۱	عوامل و حلقه های اصلی مؤثر در رعایت موازین زنجیر استاندارد
۲۲	چالشهای موجود در رابطه با جایگاه استاندارد در کشور
۲۳	لزوم ایجاد بستر مناسب برای رقابت سازنده بین تولیدکنندگان
۲۳	اهداف استاندارد
۲۵	فواید استاندارد کردن

۲۶	اصول استاندارد
۲۷	فضای استاندارد
۲۷	سطوح استاندارد
۲۹	ضرورت استاندارد سازی و اصلاح الگوی مصرف و تاثیر آن در قانون هدفمند کردن یارانه ها
۳۱	گندم آرد و نان ، کاهش ضایعات و تولید نان صنعتی همراه با رعایت استانداردهای مربوطه موجود
۳۲	معیارهای مصرف انرژی و ارتباط آن استانداردهای مربوطه
۳۷	استفاده از انرژی خورشیدی و توجه به استانداردهای جهانی موجود
۳۹	مراحل و راهکارهای نهادهای کردن استانداردها و الگوهای اصلاح شده
۴۰	مراحل نهادهای کردن استانداردها و الگوهای اصلاح شده
۴۲	ضرورت تدوین و اجرای استاندارد
۴۲	اصول مورد نظر در زمینه تدوین استاندارد
۴۲	روند کلی پیشنهاد تدوین استانداردهای ملی
۴۲	انواع استاندارد از نظر نحوه و نوع تدوین
۴۵	کمیته های ملی سازمان استاندارد ایران
۴۶	سازمانهای استاندارد بین المللی
۴۷	خوداظهاری محصول گامی نوین در ارتقاء کیفیت
۴۸	پیامدهای خوداظهاری محصول
۴۸	اجرای استانداردهای ملی و انواع آن
۴۸	انواع استاندارد های ملی از نظر اجرا
۴۹	شرایط و مدارک لازم جهت صدور پروانه کاربرد علامت استاندارد
۵۰	پروانه کاربرد علامت استاندارد
۵۰	تاریخچه ای از تاسیس اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان اصفهان
۵۱	خط مشی کیفیت اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان اصفهان
۵۱	معرفی بخشهای مختلف اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان اصفهان
۵۲	فعالیت های ویژه اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان اصفهان
۵۳	طرح اجرای هماهنگ استاندارد (طاها)
۵۴	هدف از اجرای طرح طاها

۵۴	مراحل اجرای کامل برنامه طرح طاها
۵۴	مقدمات اجرای طرح در سطح ملی
۵۶	مقدمات اجرای طرح در سطح استان
۵۷	شرح اقدامات اجرایی طرح
۶۱	سایر اقدامات طرح طاها
۶۱	قوانین و مقررات سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
۶۲	شیوه نامه نحوه اقدامات نظارتی و قانونی در خصوص کالاها و آئین کارهای دارای استاندارد اجباری
۶۲	اقدامات نظارتی
۶۲	اقدامات اجرایی
۶۲	چگونگی اعلام جرم
۶۳	چگونگی عملیات توقیف و جمع آوری
۶۴	چگونگی اجباری کردن اجرای استاندارد کالاها و آئین های کار
۶۴	چگونگی اطلاع رسانی اجباری کردن استاندارد
۶۵	مواد و کالاهای وارداتی
۶۵	مواد و کالاهای صادراتی
۶۵	اجباری اعلام شدن اجرای استاندارد درباره بعضی فرآورده ها
۶۵	مصنوعات فلزات گرانبها
۶۵	اوزان و مقیاسها و وسائل سنجش
۶۵	داد و ستد با اوزان و مقیاسها و وسایل سنجش تقلبی
۶۶	تولید ، تمرکز ، توزیع و فروش با کیفیت پائین تر از استاندارد مربوط و یا بدون علامت استاندارد ایران
۶۶	محکومیت به حبس از شش ماه تا دو سال و جزای نقدی از یک میلیون ریال تا پنجاه میلیون ریال
۶۷	پیامدهای قانونی و حقوقی بروز بیماری یا آسیب در اثر ارتکاب جرم
۶۷	عواقب ممانعت از ورود بازرسان و کارشناسان سازمان و جلوگیری از انجام بازرسی و نمونه برداری
۶۷	پرداخت خسارت در صورت شکایت مشتری و اثبات موضوع با حکم محاکم صالحه
۶۷	کالاهای مشمول استاندارد اجباری ، مضر برای ایمنی مصرف کننده

مقدمه :

هستی از اراده حکیمانه خداوند پدید آمده و بهترین و برترین چیزی است که قابل تصور است. این نظام، یکپارچه، هماهنگ و هدفمند است، بر پایه خیر و رحمت استوار است و مبتنی بر قانونمندیهای خاص خود است و در میان موجودات هستی، انسان جلوه تمام نما و جامع تمامی مراتب هستی است و دین مبین اسلام که کاملترین و جامعترین ادیان الهی است از همه بیشتر به این نکته اشاره دارد و بر پایه همین هماهنگی و هدفمندی استوار شده است و برای نظم و نظافت، خلوص، معنویات و اخلاقیات، اندیشه ها و عملکردهای آدمی معیارهای خاصی مطرح شده که همه منتج به استاندارد شدن تولیدات و در نهایت نهادینه شدن کلیه فعالیتهای روزانه می گردد.

در حقیقت همان واژه های قدیمی اخلاق نیک، پندار نیک و گفتار نیک که نهایتاً به پدید آوردن آثار نیک منجر می شود و امروزه در دنیای نوین علم و فناوری این هماهنگ بودن و قانونمند بودن را تحت عنوان استاندارد معرفی می کنند. در ارتباط با طبیعت نیز موفقیت و بهره برداری صحیح از آن در گرو شناخت قوانین و ضوابط حاکم بر طبیعت و رعایت کردن آنهاست و برای نیل به این اهداف بوده که به تدریج استاندارد و استاندارد کردن با زندگی بشر در هم آمیخته است. با تشکیل هر جامعه ای روابطی بین افراد ایجاد می شود که ناشی از نیازهای طبیعی و احتیاجات اجتماعی بر مبنای در کنار هم زیستن و با هم زیستن است. جامعه در این استمرار و شکل گیری ناچار به نظامی از سویی طبیعی و از سوی دیگر قراردادی که از سنتها، آداب و رسوم، ملیت و مذهب ریشه می گیرند روی می آورد. برای در کنار هم زیستن و با هم زیستن چاره ای جز تبعیت از نظم، هماهنگی، قانونمندی و در حقیقت استاندارد مداری نیست، هر چند با خلق و خوی برخی هماهنگ نباشد و یا حتی موجب آزار و نگرانی فردی یا گروهی خاص گردد.

بررسیهای علمی نشانگر آن است که استاندارد در مفهوم اولیه خود به عنوان یک شاخص برای سنجش دارای قدمت طولانی است و در واقع از هنگامیکه بشر زندگی به صورت گروهی و در نتیجه تبادل نیازمندیهای خود را آغاز کرد. با شروع تولید به صورت انبوه، استاندارد مفهوم علمی و کاربردی به خود گرفت و با پیشرفت سریع علم ضرورت کاربرد و رعایت آن در کلیه زمینه های زندگی و به خصوص صنعت و ارائه خدمات نیز از اهمیت ویژه ای برخوردار گردید.

ارتقاء سطح آگاهی و فرهنگ مصرف کنندگان همزمان با پیشرفت فن آوری، به نوعی منجر به افزایش توقع آنها شده و بدیهی است خریدار انتظار دارد هزینه ای که صرف تأمین مایحتاج خود (اعم از خوراک، پوشاک، تجهیزات منزل، اتومبیل، مصالح ساختمانی و ...) می نماید به نحو احسن نیازهای او را برآورده سازد.

انطباق رفتار افراد جامعه با مقررات و قوانین که ایجاد کننده این نظم هستند شرایط متعارف و اگر بتوان گفت شرایط طبیعی جامعه را می سازد و اشکالی از نظر تداوم ایجاد نمی کند، لذا در روند تکامل جامعه خللی ایجاد نمی نماید.

تجربه نشان داده است برای توسعه هر امری، جامعه باید ثمرات آن را به طور ملموس احساس و درک کند و برای تولیدکنندگان خرد نیز اجرای استانداردها باید به طور طبیعی اثر بخشی اقتصادی و افزایش فروش و افزایش محصول را به همراه داشته باشد تا تمایل آنها را نسبت به لزوم اجرای استاندارد بر انگیزد بلکه به این باور برسند که با قبول کردن ملاکهایی که برای صنایع کلان تعریف و اجرا شده است آنها هم می توانند با رعایت موازین استاندارد به کیفیتی دست یابند که مطابق با معیارهای استاندارد بوده و موجب اعتبار حضور آنها در بازار و کسب منافع بیشتر خواهد شد.

در این زمینه سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب قانون، تنها مرجع رسمی کشور است که به عنوان یکی از صاحب نظران در امر کنترل کیفیت کالاها نقش بسزائی دارد و عهده دار وظیفه تعیین، تدوین و انتشار استانداردهای ملی و تدوین آئین کار فرآورده ها، به استثناء مواد دارویی و انرژی هسته ای است. در این رابطه تدوین و نظارت در اجرای

استانداردهای مواد دارویی بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و نظارت در اجرای استانداردهای مربوط به انرژی هسته ای بر عهده دستگاه ذریع می باشد.

این ایفای نقش شامل شناسایی واحدهای تولید کننده، بازرسیهای اولیه و ادواری، نمونه برداری، بررسی شرایط تولید از بدو ورود مواد اولیه تا خروج محصول نهائی (اعم از خطوط تولید، انبارها، سالنها، آزمایشگاههای کنترل کیفیت و ...)، بازدیدهای کارشناسی، نظارت بر تکمیل مدارک پرونده اخذ پروانه کاربرد علامت استاندارد، بررسی محصولات نمونه برداری شده از واحد تولیدی و از بازار، ... می باشد.

رعایت استانداردها، با جلوگیری از هدر رفتن انرژی که چرخاننده موتور اقتصاد کشور است، می تواند فضای امن برای سرمایه گذاران به منظور تولید و سرمایه گذاری به وجود آورد تا مصرف کنندگان با دامنه وسیع تری از خدمات و امکانات مصرفی سالم و مطمئن روبه رو شوند.

با رعایت استاندارد در موارد مختلف از جمله صنعت و معدن، کشاورزی و شیلات، تولید و بسته بندی، آب های زیرزمینی و معدنی و نیز عمران می توان حرکت رو به رشد را به سمت توسعه شتاب بخشید. از این رو با در اختیار داشتن تازه ترین مباحث پیرامون استاندارد و نظارت دقیق و مستمر در راستای اجرای استاندارد، نقش مثبت و مهمی در این رهگذر می توان ایفا نمود.

وقتی در تولید یک فرآورده، استانداردهای لازم رعایت شود، کالای تولیدی از کیفیت مطلوب و قابل قبولی برخوردار شده که ضمن رعایت حقوق مصرف کنندگان به حمایت از تولید کنندگان داخلی در راستای رقابت در بازارهای داخلی و خارجی می پردازد. رعایت اصول در ساخت کالاهای مصرفی، کاهش ضایعات و به تبع آن افزایش بهره وری را در پی خواهد داشت.

با عنایت به آنچه ذکر شد در واقع سازمان استاندارد و تحقیقات ایران از جمله ارگان های متولی در امر اجرای قوانین و مقررات مرتبط با کیفیت، ایمنی و نظم می باشد که با تدوین استانداردها عنوان دانش فنی، مشخص می کند کالاهای چه ویژگی متعارف و ایمنی تولید شوند و همچنین اینکه چه روش آزمونی جهت کنترل محصول می بایست به کار گرفته شود، از اهم وظایف سازمان استاندارد است.

بدیهی است تدوین و اجرای استانداردهای ملی و بین المللی علاوه بر ارائه راه حل های مشخص و پذیرفته شده در یک طیف وسیع، در جهت پیشگیری از یک شبکه ارزشمند در زمینه ایمنی و در جهت تأمین نیازهای اجتماعی، نیازهای بازار و الزامات قانونی گام برمیدارد و به رفع چالشهای سلامت و ایمنی قرن بیست و یکم کمک می کند. تا جایی که امکانی امن تر تبدیل شود. البته رعایت استاندارد در جامعه نیازمند فرهنگ سازی در بین مردم به ویژه نسل های جدید جامعه است پایبندی به استاندارد و برخورداری از کالاهای خدمات مطلوب باید به صورت یک مطالبه الزامی و ریشه ای در جامعه ما ظهور کند، همچنان که پرداختن به استاندارد و اصلاح ساخت و سازندگی ملی و بین المللی یک ضرورت و نیاز مبرم است و این مهم مسیر نمی شود جز با خواست تک تک افراد جامعه و بهره گیری از انبوه نیروهای متخصص، کاردان و صاحب نظر.

مفاهیم استاندارد و استاندارد کردن

استاندارد کردن کار نو و تازه ای نیست، این کار در طول تاریخ به صورت های گوناگون، در همه جوامع انسانی انجام می شده، استاندارد کردن، صرفاً ویژه جامعه انسانی نیست چرا که تواناترین استانداردگر در جهان هستی، همانا خود طبیعت است که ساخته های خود را در راه انتخاب طبیعی، استاندارد می کند.

اساسی ترین تفاوت میان استانداردهای انسانی با استانداردهای طبیعی این است که استانداردهای انسانی بسی تغییر پذیرتر و ناپایدارتر از استانداردهای طبیعی هستند. همچنانکه در طبیعت، استاندارد کردن خود به خود انجام می شود، در جامعه های اولیه انسانی نیز استاندارد کردن بیشتر خود به خود و ناآگاهانه صورت می پذیرفته است.

اما یکی از ویژگیهای جوامع پیشرفته و پیشرو در قرن حاضر، این است که این جوامع بویژه در حوزه های اقتصاد و صنعت، استانداردهای خود را آگاهانه تعیین می کنند. اینگونه جوامع فعالیت های اقتصادی، تجاری و صنعتی آینده خود را بر بنیاد طرح سنجیده و دقیق از پیش تنظیم می نمایند و هیچ چیزی را بدست رسم و عادت و تقدیر و پیش آمد نمی سپارند.

سالها بود که استاندارد کردن در نظر عموم از اهمیت درجه دوم برخوردار بود و چنین می پنداشتند که این کار بسیار خوب و مطلوب است بشرط آنکه بتوان آنرا انجام داد. در بسیاری از شرکتها و کارخانه ها در سالهایی که وضع خوبی داشتند، بخش استاندارد دایر می شد و چون سالها فرامی بگذشت که وضعشان به کساد می رفت آنرا برای صرفه جوئی تعطیل می نمودند.

کسانی هم که در سطح ملی یا بین المللی در کار استاندارد اشتغال داشتند بدین طرز فکر عمومی خو گرفته بودند و برایشان عادی بود که استاندارد بعنوان امر مطلوب و مطبوع و نه امر ضروری و واجب تلقی شود و در آن ایام بسیار کم بودند کسانی که دریافته بودند استاندارد کردن خود بهترین روش صرفه جوئی واقعی است.

امروز این طرز تلقی و تفکر درباره استاندارد به کلی دگرگون شده است و همراه پیشرفت سریع تکنولوژی، پیدا شدن روشهای بهتر حمل و نقل و افزایش تجاری میان کشورها و قاره ها، مطلوب بودن امر استاندارد کردن جای خود را به یک ضرورت تعبیر داده و در حقیقت دیگر ما نمی توانیم نسبت به استاندارد بی تفاوت باشیم.

افزایش نفوذ شرکت های بزرگ فرامییتی که فرآورده ها و خدمات خود را در بازارهای جهانی عرضه می کنند. مقررات و استانداردهای گوناگون کشورهای مختلف در بسیاری موارد این شرکت های عظیم را ناچار ساخته است که انواع غیر ضروری و پرخرجی را برای فرآورده های خود تولید کنند. اما با پیشرفت استانداردهای بین المللی این موانع از سر راه بازرگانی جهانی برداشته می شود.

تعریف استاندارد

استاندارد (Standard): عبارت است از نتیجه کوششهایی که از استاندارد کردن بدست می آید و بر طبق قوانین موضوعه از مجاری خاصی مورد تصویب قرار می گیرد. امروزه از واژه استاندارد در زمینه های متفاوتی می شود مانند رفتار استاندارد و لوازم استاندارد. صرف نظر از گوناگونی موارد استفاده از واژه به عنوان راهنمایی جهت مقایسه است و در این